

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 265
din 14.06.2023

Dosar nr.: 809/2022

Petiția nr.: 7954/07.11.2022

Petentă:

Reclamat: BRD- Groupe Société Generale S.A.

Obiect: posibilă faptă de discriminare a petentei, în calitate de asistent personal al unei persoane cu dizabilități, prin refuzul dreptului de a beneficia de serviciile bancare (deschidere decont și obținere card)

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul sau domiciliul procesual ales al petentei

1.

Numele, sediul sau domiciliul procesual ales al părții reclamate

2. **BRD - Groupe Societe Generale S.A.** – cu sediul în Bulevardul Ion Mihalache nr.1-7, sector 1, București

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților prin adresele nr. 7954/16.11.2022 și 8297/16.11.2022.

4. La termenul audierii ambele părți au fost absente.

5. Prin adresa nr. 8862/07.12.2022 reclamata a transmis răspunsul său către petentă, cu privire la solicitarea acesteia de a beneficia de unul din serviciile bancare oferite de aceasta.

6. Prin adresa nr. 9049/14.12.2022 CNCD înștiințează petenta cu privire la punctul de vedere al reclamatei și îi solicită acesteia depunerea de concluzii scrise în termen de 15 zile. Petenta nu a răspuns acestei solicitări.

7. Procedura legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

8. Petenta, în calitate de asistent însoțitor al unei persoane cu dizabilități, susține că, pentru a putea încasa anumite sume necesare persoanei de care se îngrijește de la

Asociația Nevăzătorilor, este necesar să deschidă un cont și să obțină un card pe numele acelei persoane. În acest sens, s-a deplasat împreună persoana în cauză la bancă, în orașul Onești, de unde a fost trimisă la notarul cu motivația că, întrucât persoana pe care o îngrijește este nevăzătoare, este necesară obținerea unui procuri notariale pentru a putea accesa serviciile bancare solicitate. Petenta arată că notarul nu i-a făcut procura, spunându-i că în calitate sa de asistent personal are dreptul să reprezinte persoana cu dizabilități în orice problemă și situație.

9. Petenta subliniază că a fost la mai multe instituții bancare și a primit același refuz. Ulterior, a contactat și DGASPC Bacău unde i s-a recomandat să obțină de la Primărie o împuternicire de reprezentare a persoanei de care se îngrijește, dar și aceste demersuri au fost inutile.

Sușinerile reclamatului

10. Partea reclamată, prin adresa nr. 8862/07.12.2022, a transmis răspunsul său către petentă, cu privire la solicitarea acesteia de a beneficia de unul dintre serviciile bancare oferite de aceasta. În cuprinsul acestui răspuns, banca susține următoarele:

- a fost înregistrată la Agenția BRD Onești solicitarea petentei, în calitate de asistent personal de deschidere a unui cont curent în numele persoanei pe care o îngrijește;
- reprezentarea în relația cu banca a unei persoane care nu se poate îngriji și nu-și poate administra bunurile se realizează în baza unui dispoziții emise de Autoritatea Tutelară de numire a unui curator sau a unei hotărâri judecătorești de numire a unui tutore după caz;
- în cazul în care persoana nevăzătoare are capacitate civilă, poate acorda un mandat sau o procură notarială de reprezentare în relația cu Banca, în vederea efectuării operațiunilor dorite;
- documentele prezentate de petentă la depunerea solicitării sale, respectiv adeverința emisă de Primăria Târgu Trotuș și Acordul emis de DGASPC – Bacău atestă doar calitatea de asistent personal, prin acestea nu se dobândește calitatea de tutore/curator și nu se dobândește capacitatea de reprezentare a titularului de cont;
- limitele unei persoane desemnate asistent personal sunt menționate și în cuprinsul Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, actualizată;

11. Având în vedere aceste aspecte petenta nu a îndeplinit corespunzător cerințele legale de reprezentare a unei persoane fizice, motiv pentru care solicitarea sa a fost respinsă.

IV. Motivele de fapt și de drept

12. **Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența**
Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

13 Constituția României:

- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** *“(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”*
- **Art. 52 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică:** *“(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită*

să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică. (...)”

• **Art. 53 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți:**
”(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”

14. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată:

• **art. 2, alin. 1:** ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

• **art. 10:** ” Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:

d) refuzul de a acorda un credit bancar sau de a încheia orice alt tip de contract;”

Principiile de analiză

15. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:

- la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- la **situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.

16. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl

constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

Aplicarea principiilor la speță

17. În fapt, luând act de plângere, astfel cum este formulată, precum și de susținerile petentei, Colegiul urmează a analiza refuzul acordării accesului la serviciile bancare ale părții reclamate pentru petentă, în calitatea sa de asistent însoțitor al unei persoane cu dizabilități.

18. Față de ce aspect, Colegiul urmează să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul director analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art.2 al O.G. nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

19. Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 828 din 16 februarie 2009 a reținut că în economia Ordonanței nr. 137/2000 dispozițiile articolului 2 care definesc formele de discriminare (n.n.), „sunt consecutive celor din articolul 1 alin. (3), care prevăd cine este subiectul obligației de a respecta principiul egalității între cetățeni - garantat de art. 1 alin. (2) în exercitarea drepturilor constituționale ale cetățenilor: "Orice persoană juridică sau fizică are obligația să respecte principiile egalității și nediscriminării". Din coroborarea aceluiași texte (art. 1-2) rezultă obiectul discriminării: titularii drepturilor constituționale enumerate în special în art. 1 alin. (2), îngrădiți ori împiedicați în exercițiul lor. Așadar, în limitele atribuțiilor sale legale, CNCD este obligat să soluționeze orice plângere întemeiată pe dispozițiile art. 2 din O.G. nr. 137/2000 prin stabilirea existenței celor trei elemente sus menționate.

20. În speța de față, Colegiul director reține spre analiză posibilul tratament discriminatoriu la care ar putea fi supusă petenta în calitatea sa de asistent însoțitor al unei persoane cu dizabilități prin refuzul accesului la serviciile bancare solicitate la BCR.

21. În analiza fondului cauzei, Colegiul director se raportează la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.) în domeniu prin care s-a stipulat că diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoge și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că, pentru ca o asemenea încălcare să se producă, „*trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoge sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă*”.

22. C.E.D.O. a apreciat prin jurisprudența sa că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate .

23. Astfel, în situația în care persoana care se consideră discriminată ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, reclamatul ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat persoanei care se consideră discriminată este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe baza unui criteriu interzis.

24. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acceptat că o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane. De asemenea, Curtea a statuat că discriminarea potențial contrară Convenției poate rezulta dintr-o situație *de facto*.

25. Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv .

26. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

27. Analizând susținerile petenților prin prisma prevederilor art. 1 din O.G. nr. 137/2000 republicată, Colegiul reține că dreptul pe care-l reclamă petenții ca fiind încălcat este dreptul acces la locurile și serviciile considerate publice.

28. În ceea ce privește comparabilitatea, Colegiul director ia act de faptul că petenții se raportează la celelalte persoane care au acces la serviciile bancare oferite de partea reclamată, respectiv BCR.

29. Concret, Colegiul constată că aspectul condițiilor de îndeplinit pentru a putea accesa serviciile bancare în calitate de asistent personal al unei persoane cu handicap grav sunt condiții prevăzute pe site-ul părții reclamate în Condițiile Generale Bancare de deschidere de cont pentru persoane fizice. Astfel, din punct de vedere juridic Colegiul director reține că deschiderea unui cont în numele altei persoane, cu precădere persoană cu dizabilități se realizează în baza unei dispoziții emise de Autoritatea Tutelară de numirea a unui curator sau a unei hotărâri judecătorești de numire a unui curator.

30. Colegiul ia act de apărarea părții reclamate cu privire la restricționarea accesului petenților în incinta cantinei aflate în incinta Palatului Parlamentului României – Camera Deputaților.

31. Raportat la domeniul nediscriminării, o faptă poate fi considerată discriminatorie dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

32. Diferențierea în situația discriminării indirecte, poate fi justificată obiectiv. Justificarea obiectivă include existența unui scop legitim, atins prin metode adecvate și necesare.

33. Privind justificarea obiectivă, prin jurisprudența sa, CEDO a enunțat următoarele principii:

- Convenția nu interzice orice tratament diferențiat, ci doar acel tratament diferențiat care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, având în vedere faptul că de multe ori statele trebuie să adopte legi care prevăd un tratament diferențiat, menit să corecteze inegalități faptice, justificarea trebuie să fie analizată în relație cu scopul legitim și efectele măsurii în cauză.

- Prin discriminare se înțelege un tratament diferențiat al persoanelor aflate în situații comparabile, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă, art. 14 din Convenție nu interzice statelor membre să trateze grupurile diferențiat în maniera de a corecta inegalități faptice, în anumite circumstanțe absența unui tratament diferențiat reprezintă o violare a dispoziției în cauză, poate fi discriminatorie acea politică sau măsură generală care prejudiciază în mod specific acel grup, o discriminare potențială poate rezulta dintr-o situație faptică.

- Justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, și măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

34. În analiza scopului legitim, trebuie analizată existența acestui scop raportat la dreptul atins prin diferențiere. În analiza metodei adecvate și necesare, trebuie analizat, dacă prin metoda aleasă se atinge scopul dorit, și dacă există sau nu alte metode prin care scopul poate fi atins, fără a crea o situație de diferențiere.

35. Astfel, în speța de față, pentru a justifica tratamentul diferențiat în ceea ce privește accesul petentei, în calitate de asistent personal al unei persoane cu dizabilități la serviciile bancare, trebuie să se demonstreze că regula sau practica în cauză urmărește un scop legitim și că mijlocul ales pentru a realiza scopul respectiv (măsura care a condus la tratamentul diferențiat) este proporțională cu scopul respectiv și necesară pentru realizarea acestuia.

36. În ceea ce privește proporționalitatea, Colegiul analizează dacă nu există alte mijloace de atingere a scopului respectiv care să presupună o ingerință mai mică în dreptul la tratament egal, cu alte cuvinte, faptul că dezavantajul suferit este nivelul minim posibil de prejudiciu necesar pentru atingerea scopului urmărit, acesta fiind suficient de important pentru a justifica acest nivel de ingerință.

37. Cerința ca măsurile luate să fie „necesare” implică obligația de a demonstra că nu există mijloace alternative rezonabile care să producă o ingerință mai mică în principiul tratamentului egal.

38. Raportat la speța în discuție, Colegiul constată că reclamata prin punctul de vedere formulat a motivat în temeiul dispozițiilor legale în vigoare interzicerea accesului petentei la serviciile bancare solicitate de acesta în numele unei persoane cu dizabilități, în calitatea sa de asistentă personală a acesteia. De asemenea, Colegiul reține și faptul că această motivare a fost expusă și petentei. Astfel, Colegiul a reținut că solicitarea petentei a fost făcută în calitatea sa de asistentă personală a unei persoane cu dizabilități, calitate atestată de aceasta prin adeverința emisă de Primăria Comunei Tg. Trotuș și acordul emis de DGASPC – Bacău. Ori, prin aceste documente, petenta nu dobândește și

calitatea de reprezentant al titularului de cont. Dobândirea calității solicitate de partea reclamată este cea de curator care se poate face doar prin:

- 1- sentință judecătorească, conform dispozițiilor art.178 și urm. Din cod civil;
- 2- împuternicire notarială dată de persoana cu dizabilități, dacă aceasta are capacitatea de exercițiu.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art.178, alin.1 lit. a din Codul civil, actualizat, se precizează că instanța judecătorească poate institui curatela, "în afară de cazurile prevăzute de lege:

a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să își administreze bunurile sau să își apere interesele în condiții corespunzătoare și, din motive temeinice, nu își poate numi un reprezentant sau un administrator;"

39. Astfel, Colegiul reține că, raportat la solicitările petentei și la apărarea reclamatei, tratamentul aplicat pentru petentă, raportat la categoriile de persoane care au acces la serviciile bancare solicitate a fost diferit, dar justificat de prevederile legale ce nu au fost respectate de aceasta, iar scopul urmărit nu a avut ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a accesului la serviciile bancare solicitate.

40. Prin urmare, analizând petiția formulată și probele atașate, Colegiul director constată că nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, întrucât cerința este justificată obiectiv conform art. 2, alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

41. Concret, Colegiul reține că măsura adoptată în cazul petentei, este justificată obiectiv de un scop legitim, metodele folosite fiind adecvate și necesare, întrucât petenta nu au îndeplinit condiția reprezentant legal al persoanei cu dizabilități pentru a putea avea acces la serviciile bancare solicitate, nu au demonstrat existența calității sale de curator (reprezentat legal al persoanei cu dizabilități) atestată prin hotărâre judecătorească sau prin împuternicire notarială, nu a precizat niciun criteriu prevăzut la art. 2, alin.1 din OG nr. 137/2000, republicată, refuzul accesului la serviciile bancare fiind o condiție esențială de protejarea a unei persoane afle în imposibilitatea de a-și administra bunurile sau de a -și apăra interesele în condiții corespunzătoare și, din motive temeinice și care nu -și poate numi un reprezentant sau un administrator.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform art. 2, alin.1 și 2, întrucât cerința este justificată obiectiv și având un interes legitim conform art. 2 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, iar solicitarea de acces la servicii bancare în numele și

pentru o persoană cu dizabilități fiind formulată de o persoană lipsită de calitatea de procesuală necesară, prevăzută de lege;

2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN - Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Data redactării: 27.06.2023

Redactat și motivat de C.C.B. și C.C.S.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.